MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tat-30 ta' Marzu, 2012

Citazzjoni Numru. 572/2008

Anthony u Iris konjuġi Debattista

-vs-

Martin u Miriam konjuġi Sacco

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ġuramentat ippreżentat fit-3 ta’ Ġunju 2008 li permezz tiegħu ġie premess:

1. Illi l-esponenti jiddetjenu, il-fond, ossia porzjon raba’, kif indikat fuq l-annessa pjanta mmarkata Dok EC1, liema porzjoni jagħmel parti minn territorju ta’ raba’ magħruf bħala “Ta’ Misraħ is-Sinjura”, ġewwa l-Qrendi, u dan a bażi ta’ applikazzjoniji numru 3415 (numru tal-*file* tad-Dipartiment tal-Uffiċju Konġunt numru J 49/2002/I/34), dwar Skema tal-Gvern, għall-Kiri ta’ Raba’, u effettivament jippossjedu u jaħdmu dan il-porzjon raba’.

2. Illi riċentament, u ċjoe' lejn l-aħħar ta' April 2008, u sussegwentement, l-intimati, abbusivament, illegalment u mingħajr ebda awtoriżżazzjoni mingħand l-esponenti, għaddew jew inkarigaw terzi persuni jgħaddu minn fuq dan il-porzjon raba' maħduma mill-esponenti, u dan sabiex jaċċedu għal fuq il-porzjon raba' maħduma mill-istess intimati, u ċjoe' dik immarkata bl-aħdar fuq il-pjanta annessa u mmarkata Dok EC 1, u dan bir-riġel, kif ukoll permezz ta' meżżi oħrajn, inkluż inġenji (kif jindikaw ir-ritratti annessi u mmarkati Dok EC2 sa Dok EC7 – u li l-lok minn fejn ittieħdu dawn ir-ritratti huwa ndikat fuq l-istess pjanta Dok EC 1).

3. Illi l-intimati għandhom passaġġi oħrajn, illi ilhom hemm għexieren ta' snin, kif ser jirriżulta waqt is-smigħ tal-provi, minn fejn jistgħu jaċċedu għall-għalqa maħduma minnhom, u *inoltre* ma jeżisti l-ebda passaġġi minn fuq l-għalqa tal-esponenti.

4. Illi b'dan l-aġir, l-intimat, b'mod klandestin, spussessaw u spoljaw lill-esponenti mill-pussess tal-proprjeta' li huma jiddetjenu, u għalhekk dan l-aġir jagħti lok għall-eżerċizzju tal-'*actio spolii*', kontra tagħhom.

Għaldaqstant ir-rikorrenti jitolbu bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti;

1. Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-intimati spussessaw u spoljaw b'mod klandestin u vjolenti lir-rikorrenti, mill-pussess u l-godiment tal-proprjeta' li huma jiddetjenu, hekk kif indikat; u

2. Konsegwentement, tordna lill-intimati jerġgħu iqiegħdu mill-ġdid fil-pussess lir-rikorrenti, u dan billi tordna lill-intimati, jiġu nibiti milli jaċċedu, minn fuq il-porzjon raba' li jiddetjenu r-rikorrenti, u ċjoe' dik indikata bl-aħmar fuq il-pjanta annessa u mmarkata Dok EC1, liema porzjon jagħmel parti minn territorju akbar magħruf bħala "Ta' Misraħ is-Sinjura" ġewwa l-Qrendi.

Bl-ispejjeż kontra l-intimati, minn issa nġunti għas-subizzjoni

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa ta’ l-atturi u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuti Sacco, ppreżentata fit-22 ta’ Ottubru 2008, li permezz tagħha eċċepew:

1. Illi ma huwiex minnu li l-konvenuti aċċedew mill-imsemmi passaġġ kif ingħad fir-rikors ġuramentat fl-aħħar t’April 2008, iżda ilhom jeżerċitaw dan id-dritt ta’ passaġġ mill-1977, u dan kif ser jiġi ppruvat fil-kors tal-kawża u kwindi l-azzjoni hija pależament perenta. Għalhekk il-konvenuti għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju.

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, lanqas huwa minnu illi l-konvenuti spussessaw jew spoljaw lill-atturi, għaliex dan id-dritt ta’ passaġġ kien dejjem jeżisti bħala wieħed neċessarju biex huma jkunu jistgħu jittraversaw minn fuq l-għalqa allegatament imqabbla lill-atturi mingħand il-Joint Office.

3. Illi in sostenn ta’ dak fuq imsemmi, irid jiġi ribadit illi l-uniku passaġġ bi dritt li għandhom il-konvenuti sabiex jaċċedu għall-għalqa tagħhom hija minn fuq l-għalqa ta’ l-atturi li allegatament jikru mingħand il-Joint Office. Kwalunkwe aċċess ieħor legali ma jeżistix, u dan ikompli jsostni kemm tassaw dal-passaġġ huwa wieħed li jiġu utilizzat mill-konvenuti.

4. Illi ma jeżistux l-elementi għalhekk u l-ingredjenti għall-azzjoni ta’ spoll peress li l-atturi ma ġewx spoljati mill-pussess ta’ dan il-passaġġ fit-termini ta’ dak li tgħid il-liġi.

5. Illi kwantu għat-tieni talba irid jingħad illi dina l-Onorabbli Qorti ma tistax takkolji t-talba għall-inibizzjoni kif hemm kontenuta u dan fid-dawl li f’ebda waħda mit-talbiet ma ntalbet dikjarazzjoni sabiex jiġi asserit id-dritt li il-atturi qegħdin jivvantaw. Għalhekk fi kwalunkwe każ iżda

mingħajr preġudizzju għas-suespost, din it-talba ma tistax tiġi akkolta.

6. Salvi risposti *ossia* eċċezzjonijiet oħra.

Bl-ispejjeż kontra l-atturi, minn issa nġunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-konvenuti u l-lista tax-xhieda.

Rat l-affidavits;

Semgħet il-provi;

Rat l-atti proċesswali u l-verbal tas-seduta tas-17 ta' Jannar 2012 fejn il-kawża ġiet differita għas-sentenza wara li l-Avukati rispettivi ttrattaw il-kawża;

Ikkunsidrat,

Illi kif jidher ċar mir-rikors promotur din hija kawża ta' spoll. L-atturi qed isostni illi l-konvenuti kkommettew dan l-ispoll meta għaddew minn fuq il-proprjeta' posseduta minnhom mingħajr anzi kontra l-volonta' tagħhom. Qed jitolbu wkoll li l-konvenuti jiġu inibiti milli jkomplu jgħaddu minn hemm. Kif hu magħruf huma tlieta l-elementi rikjesti biex azzjoni ta' spoll tirnexxi, u ċjoe':

1. il-pussess – ***possedisse;***

2. l-azzjoni spoljattiva li tkun saret bil-mohbi jew kontra l-volonta tal-attur – **spoliatum fuisse;** u

3. li l-azzjoni issir fi żmien xahrejn minn meta jkun seħħ l-ispoll – ***infra bimestre deduxisse***.

Illi l-konvenuti qed jikkontestaw li l-atturi tneħħilhom il-pussess tat-triq in kwistjoni. Jgħidu anzi li huma ilhom jgħaddu mill-lok in kwistjoni sa mill-1977 u għalhekk l-azzjoni hija perenta sew. Fir-rigward tat-talba l-oħra,

jgħidu li ma hemmx il-premessi biex din it-talba tiġi milqugħa.

Illi kif jidher għalkemm din hija azzjoni ta' spoll hemm differenza sostanzjali kemm fir-raġuni għaliex qed issir it-talba u kemm fir-rimedju mitlub mill-attur; solitament l-attur f'kawża ta' spoll jitlob li jiġi reintegrat fil-pussess u mhux jitlob ordni biex il-konvenut ma jibqax jikkommetti l-allegat spoll.

Illi ma hemmx dubju li l-konvenuti qegħdin jgħaddu mill-passaġġ in kwistjoni – huma stess jgħidu li ilhom jgħaddu minn hemm mill-1977. Fil-fehma tal-Qorti ghalhekk il-kwistjoni prinċipali f'din il-kawża hija jekk l-atturi kellhomx jirrikorru għal din l-azzjoni biex jirrisolvu l-vertenza li għandhom mal-konvenuti. Il-Qorti hawnhekk tagħmilha ċara li **mhux sejra u ma tistax tiddeciedi jekk huma għandhomx dan id-dritt** għaliex dan irid bilfors ikun deċiż f'azzjoni *confessoria* jew *negatoria*. Għalhekk il-kwistjoni ta' jekk il-konvenuti għandhomx postijiet oħra minn fejn jistgħu jaċċedu għall-ghalqa tagħhom huma mmaterjali għal din il-kawża. Fil-kawża deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Mejju 1956 fl-ismijiet **"Vincenzina Cassar et vs Annetto Xuereb Montebello"** l-istess Qorti qalet illi:

"Il-ġurisprudenza tat-Tribunali tagħna dejjem kienet kostanti fl-interpretazzjoni ta' dawn il-liġijiet fis-sens li l-azzjoni ta' spoll hija 'di ordine pubblico', unikament u esklussivament intiża biex timpedixxi li wieħed jagħmel ġustizzja b'idejh mingħajr l-intervent tat-Tribunal Ċivili u tipprevjeni l-konsegwenzi deplorevoli ta' aġir simili. Għalhekk il-liġi tivvjeta l-allegazzjoni ta' kwalsiasi eċċezzjoni li ma tkunx dilatorja kontra r-reintegrazzjoni u tiċċirkoskrivi l-eżami tal-Qorti għall-fatt biss tal-pussess u tal-ispoll denunzjat. Ir-reintegrazzjoni għandha dejjem tiġi ordnata mill-Qorti, kwantunkwe l-pussess jista' jkun vizjat u min jikkometti l-ispoll ikun il-veru propjetarju tal-ħaġa li minnha l-possessur tagħha jkun ġie spoljat."

Illi f'din is-sentenza l-Qorti ċċitat sentenza riportata fil-**Volum XXXIII-ii-83** illi irriteniet *"che la reintegrazione*

dovra' essere dalla Corte ordinate, comunque viziato possa essere il possesso dell' attore, comunque il citato possa essere il vero propietario della cosa di cui l' attore avesse sofferto lo spoglio; sicche' l' indagine intormo alla legittimita' del possesso, da farsi in altra sede, tornerebbe oziosa in questo giudizio".

Illi fis-sentenza **"Delia vs Schembri"** (Prim' Awla – 4 ta' Frar 1958) ġie ritenut illi:

"L-azzjoni ta' spoll iservi biex tipproteġi l-pussess, ikun x'ikun ... li jiġi vjolentement jew okkultament meħuda mingħand il-possessur jew detentur u ġie deċiż kemm-il darba li tapplika wkoll għat-tutela tal-kważi pussess tad-drittijiet legali u hija inerenti għall-fatt ta' min b'awtorita' privata ... jagħmel għad-dannu ta' terza persuna att li għalkemm jista' jkollu dritt għalih ma jistax jeżerċitah mingħajr intervent tal-Qorti."

Illi fi kliem **Pacifici Mazzoni** spoll vjolent huwa *"qualunque atto arbitrario che per forza privata si compia contro la volontarieta' dello spogliato"*. (**Vol III Sez. 52**).

Illi kif ukoll intqal fil-kawża **"Margherita Fenech vs Pawla Zammit"** deċiża fit-12 ta' April 1958:

"L-actio spolii hija radikata pjuttost fuq l-esigenzi ta' utilita' soċjali milli fuq il-prinċipju assolut ta' ġustizzja hija eminentement intiża l-protezzjoni ta' kwalunkwe pussess u jiġi impedut liċ-ċittadin privat li jieħu l-liġi f'idejh; b'mod li l-fini tagħha huwa dak li jiġi restawrat l-istat tal-pussess li jkun ġie skonvolt jew turbat."

Illi l-Artikolu 535 tal-Kodiċi Ċivili li jitkellem dwar l-azzjoni ta' spoll, jgħid illi l-attur f'kawża simili *'jitlob ... li jerġa' jiġi mqieghed fil-pussess jew detenzjoni ...".* F'din il-kawża pero' l-attur, wara li qed jitolbu d-dikjarazzjoni illi ġie kommess l-ispoll, jitolbu inibizzjoni imposta fuq il-konvenuti milli jgħaddu minn dak il-passaġġ. Hawn ta' min jgħid li l-awtur **Torrente (Manuale di Diritto Privato**, paragrafu 213) jgħid illi *"le servitu' affermattive anche se non apparenti, … possono essere difese con l' azione di*

spoglio' ... non possono invece, formare oggetto di azione di reintegrazione le servitu' negative, perche non sono suscettibili di possesso ..." F'dan il-każ l-atturi qed jitolbu l-Qorti tiddikjara illi l-konvenuti ikkomettew spoll meta rreklamaw id-dritt ta' passaġġ, ossia servitu affermattiva tagħhom li minnha qed jitolbu difiża. Għalhekk il-konvenuti jkollhom id-dritt li jipproċedu jekk jistabbilixxu li kienu jużaw il-passaġġ u ġew imwaqqfa; jistgħu pero' l-atturi jekk jiġi stabbilit li l-konvenuti għaddew għall-ewwel darba fiż-żmien indikat minnhom jgħidu li ġie kommess spoll u jagħmlu t-talbiet li qed jagħmlu f'din il-kawża?

Illi l-kweżit mhuwiex wieħed faċli, iżda kollox ma' kollox il-Qorti tħoss li l-azzjoni ta' spoll mhijiex dik indikata fi kwistjoni simili. Huwa fatt li l-Qrati tagħna jirrikonoxxu illi anke bejn il-gabillotti għandhom ikunu rikonoxxuti drittijiet u obbliġi normalment applikabbli bejn is-sidien biex ikun aċċertat konvivenza ċivili bejniethom – kif huwa spjegat mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-1958 fil-kawża fl-ismijiet **"Bartolo vs Vella"**. Madankollu kif ġja' ngħad, l-Artikolu 535 stess jgħid illi l-attur f'kawża simili jrid jitlob reintegrazzjoni u f'din is-sitwazzjoni ma hemm xejn x'jiġi reintegrat. Ma hemmx kwistjoni per eżempju ta' xi ħajt illi nfetaħ u allura jrid jerġa jingħalaq. L-awtur **Trabucchi (Commentario breve al Codice Civile**), f'paġna 1044 jgħid *"Per integrare la fattispecie dello stato e' necessario che' la privazione del possessore abbia u carattere duraturo, non bastando all' uopo un' occasionale, provvisoria, limitazione dell' altrui godimento"*. Stabbilit dan, billi l-atturi qed jagħmlu t-tieni talba bħala konsegwenza tal-ewwel waħda, il-Qorti bilfors trid ukoll f'dan ir-rigward tillibera lill-konvenuti mill-osservanza tal-ġudizzju u m'għandhiex għalfejn tidħol fi kwistjonijiet oħra mqajma fil-kors tal-kawża u kwindi lanqas fir-rigward tal-ewwel tlett eċċezzjonijiet tal-konvenuti.

.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tiddeċiedi l-kawża billi tilqa' r-raba' u l-ħames eċċezzjonijiet tal-konvenuti u tilliberahom mill-osservanza tal-ġudizzju.

L-ispejjeż tal-kawża jitħallsu mill-atturi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------